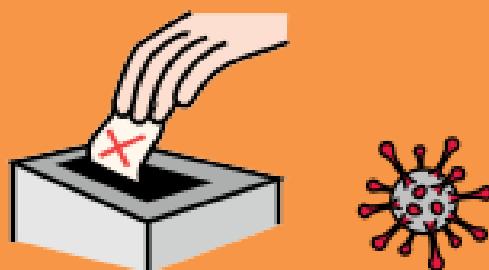

2020

Здружение за промоција и развој на
инклузивно општество ИНКЛУЗИВА

Учество на лицата со попреченост во изборниот процес за време на здравствена криза-КОВИД 19

Наслов:

Учество на лицата со попречност во изборниот процес за време на здравствена криза - КОВИД 19

Издавач:

Здружение за промоција и развој на инклузивно општество ИНКЛУЗИВА

Автор:

Благица Димитровска

Печати:

„Графотекс“ - Куманово

Вовед

Овој прирачник е подготвен за да можат лицата со попреченост да добијат корисни информации за избирачкиот процес за време на здравствената криза - Ковид 19.

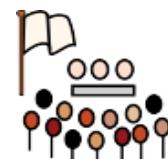

Се надеваме дека прирачникот ќе Ви користи во остварувањето на Вашето избирачкото право на Парламентарните избори 2020.

Што се парламентарни избори и зошто се важни?

На парламентарни избори избирааме пратеници во македонското Собрание - Парламент.

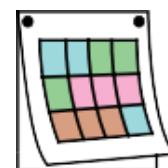
Лицата кои се кандидираат на избори се политичари.

Пратениците во Собранието се бираат на период од четири години.

Овој период се нарекува мандат.

По истекот на мандатот се организираат нови избори.

Нови парламентарни избори (предвремени избори)

може да се одржат и во други случаеви кои се утврдени со Закон.

Најважната должност на Собранието е да донесува Закони.

Собранието ја бира Владата на Република Северна Македонија и врши надзор на нејзината работа.

Владата е составена од членови на политичката партија која добила највеќе гласови на парламентарните избори.

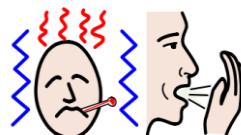
Собранието одлучува за буџетот на државата.

Што е КОВИД 19?

Ковид 19 е опасна заразна болест предизвикана од нов Коронавирус. Вирусот најчесто се пренесува од човек на човек.

Симптомите на болеста се:
висока температура и треска,
тешка кашлица и отежнато
дишење.

Изборно право?

Изборно право има секој македонски државјанин со наполнети 18 години.

Сите избирачи гласаат под еднакви услови.
Избирачите може да гласаат само еднаш и никој не може да гласа повеќе пати.

Секој глас е подеднакво вреден.

Гласачкото право е тајно.
Кој како гласал не мора на никого да каже.

Никој не смее, никого да принудува да гласа за кандидат или политичка партија за која не сака самиот.

Лицата со попреченост кои учествуваат на избори имаат право на помош при гласање.

На пример:

Ако избирачот со попреченост не е во можност да гласа самостојно, има право на поддршка од свој придружник.

Избирачки список, гласачко место и избирачки одбор ?

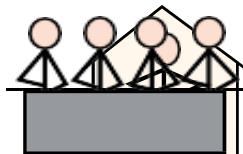
Избирачкиот список е документ каде се запишани личните податоци за сите граѓани кои имаат гласачко право.

Секој граѓанин има право да провери дали е запишан на избирачки список.

Проверката може да се направи на веб страница на Државна Изборна комисија:

<https://izbirackispisok.gov.mk/>

или во просториите на Општинска изборна комисија.

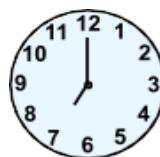
Запишувањето или промената на податоците во Избирачки список може да се побара со писмено барање.

Сите дополнувања или исправки може да се направат најдоцна во рок од 10 дена пред оддржување на изборите.

Избирачко место е просторија во која се одвива гласањето.

На денот на оддржување на Парламентарните избори 2020, избирачкото место се отвора во 07 часот наутро, а се затвора во 21 часот навечер.

На избирачкото место мора да се обезбеди тајност на гласањето. Тоа значи дека никој не може да види како избирачот го потполнил гласачкото ливче.

За секое избирачко место се именува Избирачки одбор. Избирачкиот одбор се грижи за законско спроведување на изборниот процес.

На избирачките места има и набљудувачи.
Набљудувачите не смеат да вршат влијание врз
гласачите и врз Избирачкиот одбор.

Гласачко право, заштита од Коронавирус и социјална дистанца?

Избирачите со попреченост, како и сите други гласачи, при остварување на избирачкото право за време на спроведување на Парламентарните избори 2020, мора да ги почитуваат и применуваат, усвоените мерки и препораки од Државна изборна комисија. Односно да се придржуваат кон здравствениот протокол за превенција и заштита од КОВИД 19 и оддржување на социјална дистанца.

Парламентарните избори во 2020 година ќе се спроведуваат во период од три дена, односно на 13, 14 и 15 јули.

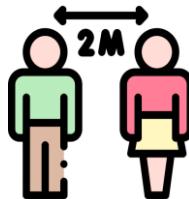
Избирачите кои се во домашен карантин, заради позитивен тест на КОВИД-19 и лицата на кои им е одредена мерка за самоизолација имаат право да гласаат на 13 јули.

Избирачите со попреченост кои не се во можност да пристапат до гласачкото место, правото на глас ќе го оставарат во домашни услови на 14 јули.

Избирачите кои гласаат во домашни услови на 13 и 14 јули, задолжително носат заштитна маска, шал, марама или прекривка преку нос и уста.

При самото влегување на избирачкиот одбор, избирачот кој гласа во својот дом, врши дезинфекција на раце и го подава документот за идентификација (лична карта или пасош), при што накратко ја симнува маската и ја држи потребната дистанца од 1 до 1,5 м, со членовите на избирачкиот одбор.

По завршување на гласањето, избирачот повторно ги дезинфицира рацете.

Изборен ден?

На денот на изборите, избирачите се должни да носат заштитна маска шал, марама или прекривка преку нос и уста.

Пред влезот, внатре и при излезот од избирачкото место, избирачите мора да чекаат ред и држат растојание од 1,5 до два метри.

Доколку избирачите не ги почитуваат овие мерки, нема да може да го остварат своето право на глас.

При влегување во внатрешниот простор на избирачкото место, избирачите имаат должност да ги дезинфекцираат рацете, со средство за дезинфекција.

Ако средството за дезинфекција не е поставено на видливо место, избирачите се обраќаат кај членовите на избирачкиот одбор.

По извршената дезинфекцијата, избирачот преминува кон спроведување на процесот на гласање.

Процес на гласање?

Кај првиот член на избирачкиот одбор, избирачот ја подава десната рака за проверка со УВ лампа.

По проверката, избирачот го предава личниот документот за идентификација (лична карта или пасош), за да биде утврден неговиот идентитет.

При предавањето на документот за идентификација (личната карта или пасош) на членот на избирачкиот одбор, избирачот е должен, накратко да ја

симне маската и да држи препорачана оддалеченост од 1 до 1,5 м.

Постапката продолжува, со потпишување на избирачот во Избирачкиот список.

Избирачот со попреченост при потпишување или ставање на отпечаток од прст, може да користи граничник за потпишување.

Откако избирачот ќе се потпише, ќе му биде предадено гласачкото ливче.

Избирачот со попреченост, може да гласа со Шаблон на Брајово писмо во кој е вметнато гласачкото ливче.

Постапката продолжува кај следниот член од избирачкиот одбор, каде избирачот ја подава десната рака за да биде обележан со УВ спреј.

По завршување на оваа постапка избирачот се упатува зад гласачкиот параван.

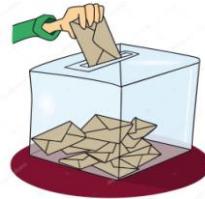
Гласањето во параванот е лично и тајно.

На гласачкото ливче се заокружува еден број, пред името на кандидатот или политичката партија за која избирачот сака да гласа.

Ливчето на кое има заокружено повеќе броеви е неважечко и нема да се брои.

Последниот чекор од процесот на гласање е кога гласачот го пушти гласачкото ливче во гласачката кутија.

По гласањето, избирачот се упатува кај избирачкиот одбор за да му биде вратен личниот документ за идентификација (лична карта или пасош).

На излезот од просторијата за гласање, избирачот повторно врши дезинфекција на рацете и го напушта гласачкото место.

Ако избирачот со попреченост при остварување на своето право на глас наиде на било каква пречка или прекршување на избирачкото право може да се обрати до:

**Државна изборна
комисија:**

Е-маил: izbori@sec.mk

Народен Правобранител

Бесплатна телефонска линија за повреда
на избирачкото право.

Тел: 0800 5432102

Е-маил: contact@ombudsman.mk

**Здружение за промоција и развој на
инклузивно општество ИНКЛУЗИВА.**

Е-маил: inkluziva@gmail.com

Веб: <http://inkluziva.mk>

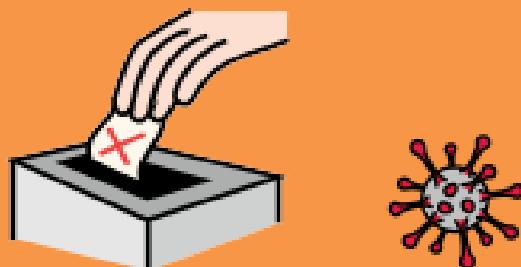

2020

**Shoqata për promovim dhe zhvillim të
shoqërisë gjithpërfshirëse INKLUZIVA**

Pjesëmarrja e personave me aftësi të kufizuara në procesin zgjedhor gjatë krizës shëndetësore – KOVID 19

Titulli:

Pjesëmarrja e personave me aftësi të kufizuara në procesin zgjedhor gjatë
krizës shëndetësore - KOVID 19

Botues:

Shoqata për promovim dhe zhvillim të shoqërisë gjithpërfshirëse INKLUZIVA

Autor:

Bllagica Dimitrovska

Shtypi:

„Grafoteks“ - Kumanovë

Titulli - наслов

Botuesi- Издавач

Autor - автор

Shtypi- Печати

Hyrje

Ky manual është përgatitur që personat me aftësi të kufizuara të mund të fitojnë informacione të dobishme për procesin zgjedhor gjatë kohës së krizës shëndetësore – Kovid 19.

Shpresojmë që manuali do të Ju shërbejë për realizimin e të drejtës Tuaj zgjedhore në zgjedhjet Parlamentare 2020.

Çka janë zgjedhjet parlamentare dhe pse janë të rëndësishme?

Në zgjedhjet parlamentare zgjedhim deputetë në Kuvendin e Maqedonisë – Parlament.

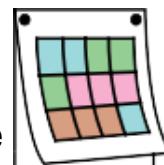

Personat që kandidohen në zgjedhje janë politikanë.

Deputetët në Parlament zgjidhen për një periudhë katërvjeçare.

Kjo periudhë quhet mandat.

Pasi të kalojë mandati organizohen zgjedhje të reja.

Zgjedhje të reja parlamentare (zgjedhje të parakohshme) mund të mbahen edhe në raste tjera të përcaktuara me Ligj.

Detyra më e rëndësishme e Kuvendit është të miratojë Ligje

Kuvendi zgjedh Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe mbikqyr punën e saj.

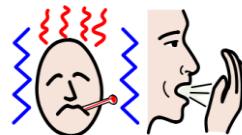
Qeveria është e përbërë nga anëtarë të partisë politike e cila ka fituar më shumë vota në zgjedhjet parlamentare.
Për buxhetin e shtetit vendos Kuvendi.

Çka është KOVID 19?

Kovid 19 është një sëmundje infektive e rrezikshme e shkaktuar nga Koronavirusi i ri. Virusi më së shpeshti transmetohet nga një person në tjetrin.

Simptomat e sëmundjes janë:
temperatura e lartë dhe ethet,
kollitia e rënde dhe frysma e vështirësuar.

E drejta Zgjedhore?

Çdo nënshtetas i maqedonisë që ka mbushur 18 vjet ka të drejtë të votojë.

Të gjithë votuesit votojnë në kushte të barabarta.
Votuesit mund të votojnë vetëm një herë dhe askush nuk mund të votojë disa herë.

Çdo votë është njësoj e vlefshme.

E drejta e votës është e fshehtë.

Kush dhe si ka votuar nuk duhet ti tregojë askujt.

Askush nuk guxon ta obligojë tjetrin të votojë për kandidat apo parti politike për të cilin ai vetë nuk dëshiron.

Personat me aftësi të kufizuara të cilët marrin pjesë në zgjedhje kanë të drejtë për ndihmë gjatë votimit.

Për shembull:

Nëse votuesi me aftësi të kufizuara nuk është në gjendje të votojë në mënyrë të pavarur, ka të drejtë në mbështetjen e shoqëruesit të vet.

Lista zgjedhore, vendi i votimit dhe këshilli zgjedhor?

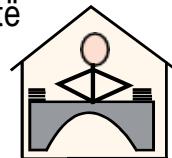
Lista zgjedhore është dokument ku janë të shënuara të dhënat personale të të gjithë qytetarëve me të drejtë votimi.

Çdo qytetarë ka të drejtë të kontrollojë nëse është i regjistruar në listën zgjedhore.

Kontrolli mund të bëhet në faqen e internetit të Komisionit Shtet r r të Zgjedhjeve:

<https://izbirackispisok.gov.mk/>

Ose në hapsirat e Komisionit Komunal të Zgjedhjeve.

Regjistrimi apo ndryshimi i të dhënave në listën Zgjedhore mund të bëhet me kërkesë me shkrim.

Të gjitha shtesat ose korrigimet mund të bëhen jo më vonë se 10 ditë para se të mbahen zgjedhjet.

Vendvotimi është hapsira ku zhvillohet votimi.

Ditën e mbajtjes së zgjedhjeve Parlamentare 2020, vendvotimi hapet në orën 07 në m engjes ndërsa mbyllt në orën 21 në mbrëmje.

Në vendvotim patjetër të sigurohet fshehtësia e votimit. Kjo do të thotë se askush nuk mund të shikojë si e plotëson votuesi fletën e votimit.

Për çdo vendvotim caktohet K eshill Zgjedhor. K eshilli zgjedhor kujdeset për zbatimin ligjor të procesit zgjedhor.

Në vendvotime ka edhe vëzhgues.

Vëzhguesit nuk guxojnë të ndikojnë te votuesit dhe te K eshilli Zgjedhor.

E drejta e votimit, mbrojtja nga Koronavirusi dhe distanca sociale?

Votuesit me aftësi të kufizuara, si të gjithë votuesit e tjerë, për të ushtruar të drejtën e tyre të votës gjatë zgjedhjeve parlamentare të vitit 2020, patjetër t'i respektojnë dhe zbatojnë masat dhe rekomandimet e miratuara të Komisionit Shtetëror të Zgjedhjeve. Respektivish t'i përbahen protokolit shëndtësor për parandalimin dhe mbrojtjen nga KOVID 19 dhe të ruajnë distancën sociale.

Zgjedhjet Parlamentare 2020 do të realizohen në periudhën prej 3 ditëve, gjegjësisht me 13, 14 dhe 15 Korrik.

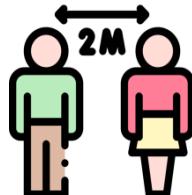
Votuesit të cilët janë në karantin shtëpiak për shkak të testit pozitiv të KOVID 19 dhe personat të cilëve u është caktuar masa e vetë-izolimit, kanë të drejtë të votojnë me 13 Korrik.

Votuesit me aftësi të kufizuara të cilët nuk kanë mundësi t'i qasen vendvotimit, të drejtën e votës do ta realizojnë në kushte shtëpiake me 14 Korrik.

Votuesti të cilët votojnë në kushte shtëpiake me 13 dhe 14 Korrik, kanë obligim të mbajnë maskë mbrojtëse, shall, shami ose mbulesë mbi hundën dhe gojën e tyre.

Në momentin që vjen këshilli zgjedhor, votuesi i cili voton nga shtëpia e tij, dezinfekton duart dhe jep dokumentin e identifikimit (letërnjoftimin apo pasaportën) duke hequr për pak kohë maskën dhe duke mbajtur distancën e duhur prej 1 deri 1,5m nga anëtarët e këshillit zhgjedhor.

Pas mbarimit të votimit, votuesi përsëri i dezinfekton duart.

Dita e zgjedhjeve?

Në ditën e zgjedhjeve, votuesit kanë për obligim të mbajnë maskë mbrojtëse, shall, shami ose mbulesë mbi hundën dhe gojën e tare.

Para hyrjes, brenda dhe pas largimit nga qendra e votimit, votuesit duhet të presin në rresht dhe të mbajnë një distancë prej 1.5 deri në dy metra.

Nëse votuesit nuk i respektojnë këto masa, ata nuk do të jenë në gjendje të ushtrojnë të drejtën e tyre të votës.

Pas hyrjes në qendrën e votimit, votuesit kanë për detyrë të dezinfektojnë duart e tyre me një dezinfektues.

Nëse dezinfektuesi nuk është vendosur në vend të dukshëm, votuesit u drejtohen anëtarëve të këshillit zgjedhor.

Pas dezinfektimit, votuesi vazhdon të zhvillojë procesin e votimit.

Procesi i votimit?

Te anëtari i parë i këshillit zgjedhor, votuesi zgjat dorën e djathtë për kontroll me ndriçues UV.

Pas kontrollit, votuesi dorëzon dokumentin e identifikimit (letënjoftim apo pasaportë), për verifikimin e identitetit të tij.

Gjatë dorëzimit të dokumentit të identifikimit (letërnjoftimit apo pasaportës) te anëtari i këshillit zgjedhor, votuesi ka për obligim ta largojë maskën për pak kohë dhe të mbajë distancën e rekomanuar prej 1 deri 1,5m.

Procedura vazhdon me nënshkrimin e votuesit në listën zgjedhore.

Votuesi me aftësi të kufizuara, gjatë të nëshkruarit me shkrim apo me gisht, mund të shfrytëzojë kufizues të nënshkrimit.

Pasi të nënshkruhet, votuesit do ti jepet fleta e votimit.

Votuesi me aftësi të kufizuara mundet të votojë me Shablon me alfabetin e Brajlit në të cilin është futur fleta e votimit.

Procedura vazhdon te anëtari tjetër i këshillit zgjedhor ku votuesi shtrinë dorën e djathë për ta shënuar me sprej UV.

Pas mbarimit të kësaj procedure, votuesi drejtohet prapa kabinës së votimit.

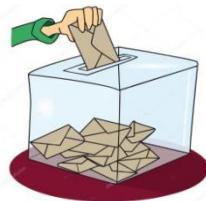
Votimi në kabinë është personal dhe sekret.

Te fleta e votimit rrethohet një numër para emrit të kandidatit apo partisë politike për të cilën votuesi dëshiron të votojë.

Fleta ku janë rrethuara më tepër numra është e pavlefshme dhe nuk do të numërohet.

Hapi i fundit në procesin e votimit është kur votuesi vendos fletën e votimit në kutinë e votimit.

Pas votimit, votuesi drejtohet te këshilli zgjedhor që t'i kthehet dokumenti personal i identifikimit (letërnjoftimi apo pasaporta).

Në dalje nga dhoma e votimit, votuesi sërish dezinfekton duart dhe lëshon vendin e votimit.

Nëse votuesi me aftësi të kufizuara gjatë ushtrimit të të drejtës së tij të votës has në ndonjë pengesë ose shkelje të së drejtës së votimit, ai mund të kontaktojë:

**Komisioni Shtetëror
Zgjedhor:**

e-mail: izbori@sec.mk

Avokati i Popullit

Linja telefonike falas për shkeljen e të drejtës së votimit.

Tel: 0800 5432102

e-mail: contact@ombudsman.mk

**Shoqata për promovim dhe zhvillim të
shoqërisë gjithpërfshirëse INKLUZIVA.**

e-mail: inkluziva@gmail.com

Web: <http://inkluziva.mk>

